

nucené licence k patentům patřícím firmě Siemens-Halske. Majitelé biografů hodljají tak dosíci levnějšího nákupního pramene.

Podle ustanovení § 21 odst. 3. pat. zák. jest dovoleno jiným osobám používati vynálezu, je-li toho třeba ve veřejném zájmu. Každý je oprávněn po uplynutí tří let ode dne, kdy udělený patent byl v »Patentním věstníku« vyhlášen, žádati po průkazu své osobní věrohodnosti od majitele patentu, aby mu dovolil používání vynálezu pro svůj závod.

Jestliže v těchto případech odepře majitel patentu licenci, rozhodne o podané žádosti patentní úřad a propůjčí-li licenci, ustanoví náhradu, kterou jest nutno složit, jakož i ostatní podmínky užívání, přihlížeje k povaze vynálezů a k okolnostem případu (odst. 4.).

Jde-li o rozhodnutí, aby licence byla propůjčena ve veřejném zájmu, vyslechne Patentní úřad o tom, zda tu jest veřejný zájem mínění zúčastněných ministerstev a položí mínění toto za základ svého vlastního rozhodnutí.

Žadatelé dovolávají se vedle veřejného zájmu ještě zájmu sociálního (větší zaměstnanost domácího dělnictva, ušetření na valutárním rozdílu a snížení importu).

O výsledek tohoto obrovitého sporu, majícího i veliký význam národohospodářský, jeví se již dnes v denních listech i ve veřejnosti zájem. Vedle tohoto sporu, jdoucího do milionů, je zde ještě celá řada t. zv. návrhů určovacích (§ 111 pat. zák.), podaných různými výrobci i obchodníky, že jejich přístroje nespadají pod uvedené patenty.

Zmena ústavy v Poľsku.

JUC. M. Č e k o v s k ý (Bratislava).

Jednou z najdôležitejších otázok verejnoprávnych dnešného Poľska je nesporne otázka zmeny štátnej ústavy. Hneď od 17. marca 1921, kedy bola vyhlásená, poľská konštitúcia stala sa predmetom čulých debát v parlamente, tlači a kluboch vedecko-právnych. Mnohé hlasy vytýkali vady a nedostatky novej ústavy a poukazovali na nútnosť jej opravy. Ústava skutočne v svojich základných ustanoveniach nevyhovovala dokonale svojmu účelu, lebo nekladla pevných základov štátnej organizácii a nezaručovala štátu jeho šťastný vývoj po všetch stránkach. Túto skutočnosť plne dokázal sám život. Vo verejnopolitickom živote poľskom skoro zavládla veľká rozháranosť pomerov, ktorá každým rokom sa stupňovala tou mierou, že všetkým dobre smýšľajúcim občanom ťažko bolo sa dívať na ten nezdravý stav vecí. Sejm vybavený skoro suverennou mocou, súc bez stálej väčšiny, stal sa skoro javiskom úrputných bojov jednotlivých politických strán medzi

sebou z jednej, a často striedajúcimi sa, bezmocnými oproti nemu vládami z druhej strany. Prezident republiky, obmedzený vo svojej pravomoci do úlohy púheho reprezentanta štátu na vonok, nemohol zjednať žiadnú nápravu. Zdalo sa, že v čase keď záujmy štátu vyžadovaly tu najusilovnejšiu prácu nad vnútornou jeho organizáciou a upevňovaním jeho postavenia na vonok, že štát ten srúti sa pod tlakom vzráhajúcej sa vnútornej anarchie, z ktorej zdalo sa nebyť východiska. Do toho zasiahol v májovom prevrate 1926 r. maršál Pilsudski.

Čiastočná náprava sjednaná za toho prevratu tým, že bola prezidentovi republiky priznaná väčšia pravomoc, neodstránila v celku všetkých väd ústavy. lebo nerozriešila dôležitej a spornej otázky pomeru moci výkonnej k zákonodarnej. Autorita vlády, prinavrátená, avšak nie cestou legálnou, ale via facti, zavedením výnimočného režimu pod vedením samého maršála, prispela síce k lepšiemu chodu štátneho stroja, ale dosavadný boj medzi vládou a parlamentom ešte priostrila. Parlament, stojac na pôde dosiaľ platnej ústavy, cítil sa byť ukráteným v svojich právach a každé počínanie vlády prijímal, čo pokus k ich ďalšiemu obmedzovaniu. Prirodzene, že za takých okolností otázka dôkladnej revízie ústavy stala sa ešte páčivejšiou. Totiež skupina stúpcov maršálových t. zv. bezstranný blok spolupráce s vládou (BBWR alebo BB) postavil si, čo prvý bod programu svojej politickej činnosti prevedenie zmeny ústavy a krátko na to (v druhom roku po májovom prevrate) predložil sejmu návrh novej ústavy. Návrh ten ovšem bol väčšinou sejmami zamietnutý, ale politický boj medzi obydvooma stranami vzbudil u širokých kruhov obyvateľstva záujem o vec. Po predčasnom rozpustení parlamentu v minulom roku, v nasledujúcich na to voľbách parlamentných, do ktorých BB šiel pod heslom zmeny ústavy, väčšina obyvateľstva sa postavila za túto zmenu. BB získal v parlamente väčšinu (v sejme 248 na 444 poslancov, v senáte 176 na 111 senátorov), a tým otázka zmeny ústavy po toľkých bojoch dostala sa na reálnu pôdu.

Prezident republiky v svojom poslanstve pri otvaraní zasadania nového parlamentu 9. XII. 30 zdôraznil, že prvým a najhlavnejším úkolom tohoto bude náprava ústavy a pri tej veľadôležitej práci poslanci majú sa riadiť výlučne blahom štátu, ako celku a starosťou o jeho rozvoj a moc. Klub BB ihneď pristúpil k prípravným prácam v tomto smere. Zvolená pod predsedníctvom prof. Makowského, ministra spravodlnosti za prevratu majového, sejmová komisia ústavných prác, ktorej hlavným zpravodajom zostal býv. minister Car. Komisia prezkúmala pred dvoma rokmi vypracovaný, a už raz sejmu predložený, návrh konštitúcie a predložila ho 6. II. 31 parlamentu k schváleniu.

Tolko pre bližšie osvetlenie veci. Teraz všimnime si bližšie nového návrhu ústavy.

(Návrh novej ústavy.) Návrh BB (nestranný blok) nie je opravenou starou ústavou, ale je návrhom novej ústavy

úplne samostatne vypracovaným. Má byť základom, na ktorom bude budovaná nová konštitúcia a preto veľmi vhodne bude venovať mu viac pozornosti.

Čo sa týče stránky formálnej, návrh je stručne formulovaný. Delí sa na XII. hlav a tieto na články, ktorých je 143. Pre lepší prehľad uvedieme tituly jednotlivých hlav, ako po sebe nasledujú a potom prezremo si jich obsah. Prvá hlava má titul: štát poľský a hovorí lakonicky, že štát poľský je republikou (čl. 1), prameňom moci vo štáte je ľud, najvyšším právom blaho štátu (čl. 2), najvyšším reprezentantom štátnej moci prezident republiky (čl. 3). — Ďalšie hlavy idú po sebe v tom poradí: prezident republiky, sejm, senát, vláda, zákonodárstvo, rozpočet, kontrola finančná, správa a samospráva, súdnictvo, práva a povinnosti občianske, všeobecné predpisy.

Po stránke obsahovej všimneme si predovšetkým ustanovení týkajúcich sa prezidenta republiky, zákonodárnych sborov, vlády, súdnictva — ostatných len natoľko, nakoľko obsahujú niečo nového alebo pre návrh charakteristického.

(Prezident republiky.) Prezident republiky dľa I, 3 je najvyšším reprezentantom moci vo štáte. Volený ľudom (prv parlamentom) všeobecným hlasovaním z pomedzi dvoch kandidátov, z ktorých jedného volí parlament, druhého určí odstupujúci prezident. Volebné právo má každý občan(ka), ktorý dokončil 24 rok a požíva plne práv občianskych.

Prezidenta zastupuje ministerský predseda, ktorý súčasne svoju funkciu sverí jednomu z ministrov. Jestli by min. predseda odstúpil, Národné shromáždenie volí zástupcu prezidenta tým spôsobom, ako kandidáta na prezidenta.

Pri uprázdnení úradu prezidenta min. predseda svoláva Nár. shromáždenie, cieľom ustanovenia kandidátov; jestli sejm je rozpustený, nariadi volby do sejmu a senátu a po ustanovení kandidátov nariadi všeobecné volby prezidenta (čl. 7).

Jestli prezident nekoná svojho úradu 3 mesiace, maršálek sejmu svolá sejm a senát, čo Nár. shromáždenie za účelom usnesenia sa, či sa považuje úrad prezidenta za uprázdnený. Usnesenie je platné pri väčšine $\frac{3}{5}$ hlasov za prítomnosti aspoň $\frac{2}{3}$ úst. počtu poslancov.

Čl. 9 hovorí o prisahe prezidenta, ďalšie o práve svola-vania, otvárania a zavierania sejmu a senátu.

Prezident rozpúšťa sejm a senát po uplynutí času, na ktorý boli vyvolené, avšak má právo ich rozpustiť aj pred tým terminom, ale len, jedonkrát z tej istej príčiny (čl. 11). Prezident ďalej menuje a odvoľáva min. predsedu a ministrov, obsadzuje úrady, kde mu to právo príslúcha, menuje súdcov nakoľko zákony ináč neurčujú, udeľuje milosť s vynímkou ministrov obžalovaných sejmom (čl. 14).

Prezident vykonáva akty právnej ochrany (pieczy = péče), prikázanej mu zvláštnymi zákonmi (čl. 15), je vrchným veliteľom brannej moci, menuje a odvoľáva generálneho inšpektora

brannej moci a v prípade vojny určuje hlavného veliteľa, ktorý sa stáva členom vlády (čl. 16).

Ďalej prezident reprezentuje štát na vonok, uzaviera a ratifikuje medzinárodné smlúvy a dáva ich na známosť sejmu. Nie je oprávnený uzavierať bez súhlasu sejmu:

Smlúvy o zmene hraníc štátu, smlúvy požičkové, obchodné, colné, nemôže vypovedať vojnu, uzavierať mier. Za činnosti úradné prezident nie je zodpovedný. Za zradu, porušenie ústavy a činy trestné môže byť volaný k zodpovednosti pred najvyšší súdny dvor (Trybunał stanu) po usnesení sa Nár. Shromáždzenia väčšinou $\frac{3}{5}$ hlasov za prítomnosti aspoň $\frac{2}{3}$ úst. počtu poslancov. Prezident je súčasne suspendovaný v činnosti (čl. 20).

(S e j m) pozostáva z poslancov (nehovorí sa o počte), volených na 5 rokov všeobecnými voľbami. Právo voľby má každý občan bez rozdielu pohlavia, ktorý dokonal 24 rok (prv 21). Voleným môže byť, kto dokončil 30 rokov (prv 25). Ďalšie články sa zmieňujú o tom, kto nemá aktívneho a pasívneho práva volebného. Čl. 27 hovorí, že štátni úradníci nesmú kandidovať v okrese, kde konajú službu. Výnimka u úradníkov centrálnych. Poslanec prijímajúci platený štátny úrad, ztráca mandát. Platnosť voleb nezaprotestovaných zkrúma sejm, zaprotestovaných prezident republiky. V ďalších článkoch sa hovorí o povinnostiach poslancov, o poslaneckej zodpovednosti, o imunite atď. Poslanec za činy proti poslaneckému sľubu, činy porušujúce autoritu a vážnosť sejmu, na žiadosť maršálka sejmu, $\frac{1}{4}$ poslancov alebo ministra spravodlivosti môže byť pohnaný pred najvyšší súdny dvor a zbavený mandátu.

Poslanec nesmie kupovať a brať v nájom štátne majetky, nesmie podujímať verejných dodávok, prác, nesmie od vlády prijímať koncesii, osobných výhod a vyznamenaní okrom vojenských, ináč ztráca mandát (čl. 36).

Iné články spomínajú o dietach poslaneckých, o voľbe sejmového maršálka, zástupcov jeho, tajomníkov, sejmových komisií a spôsob pojednávani; o verejnosti sejmových pojednávani, k tajnosti treba návrhu maršálka, zástupca vlády alebo $\frac{1}{10}$ poslancov. Čl. 45 obsahuje ustanovenia týkajúce sa poslaneckých interpelacií na vládu a jednotlivých ministrov. Tieto majú byť písomné a podpísané $\frac{1}{6}$ všetkých poslancov. Minister odpovedá ústne alebo písomne v dobe do 6 týždňov; jestli nedá odpoveď, musí to v odôvodnenom vyjadrení ospravedlniť. Toto vyjadrenie na žiadosť interpelanta má byť oznámené sejmu, ktorý môže o ňom debatovať. Ministrovia majú právo účastniť sa sejmových zasadani a rečniť po prihlásených k slovu. Hlasovať môžu jestli sú poslancami. Tie isté práva majú, tiež delegáti vlády. Čl. 47 hovorí o mimoriadných výboroch, nasledujúci o období svolávacom na zasadanie riadne a mimoriadne, ďalší o odročení sejmu a posledný článok 50 o zavrení zasedania.

(S e n á t) pozostáva zo 150 senátorov volených v $\frac{2}{3}$ jednotlivými vojevodztvami (Polsko je rozdelené na 17 wojewodztw).

tiev, v tom Varšava platí za jedno z nich) všeobecným hlasovaním, a v $\frac{1}{3}$ povolávaných na čas zasadania prezidentom republiky. Aktívne právo volebné vyžaduje 30 a pasívne 40 rokov veku. Zasedanie senátu koná sa podľa predpisov platných pre sejm. V návrhu na rozdiel od starej ústavy je zvýšený počet senátorov a zavedené u $\frac{1}{3}$ menovacie právo prezidenta, ktorý môže na každé zasedacie obdobie povolávať iné osoby.

(Vláda) je složená z ministerského predsedu (Prezes Rady Ministrów) a ministrov, ktorí spolu tvoria ministerskú radu. V zasedaní, ktorého sa súčasťou prezident republiky, on sám je predsedom.

Počet ministrov, medze pôsobnosti, vzájomný pomer a kompetenciu ministerskej rady, určí prezident nariadením (čl. 54).

Prezident republiky, za účelom vykonávania ustanovení ústavy s odvolaním sa na ňu, je oprávnený vydávať nariadenia, opatrenia, rozkazy a zákazy a výkon týchto aj použitím donútenia môže poistiť. Totiež právo majú v svojom obore ministri a orgány im podriadené (čl. 56).

Akty vládne prezidenta vyžadujú k platnosti podpisu min. predsedu a ministra, ktorí podpisom berú za ne zodpovednosť.

Kontrasignáty nevyžadujú:

1. posolstva a akty týkajúce sa sejmu a senátu;
2. menovanie a odvolanie min. predsedu, gen. inšpektora br. moci, prezesa najv. kontrolného úradu a úradníkov kancelárie civilnej prezidenta;
3. menovanie a prepúšťanie dôstojníkov a všetky akty prezidenta, čo vrchného veliteľa brannej moci;
4. akty milosti a akty právnej ochrany (péče);
5. menovanie sudcov,
6. menovanie prezesa a členov Najvyššieho súdneho dvora.

Čl. 57—61 obsahuje ustanovenia o ministerskej zodpovednosti. Zodpovednosť táto je trojaká:

politická pred prezidentom republiky za činnosť svojú a celok sverenej im administrácie (čl. 57);

konštitučná pred Najvyšším súdnym dvorom — za shodu svojej činnosti s ústavou a inými zákonmi (čl. 58); čl. 59 určuje túto zodpovednosť za kontrasignované akty vládne prezidenta republiky;

parlamentná pred sejmom na základe návrhu žiadajúceho odstúpenie vlády alebo ministra a predloženého aspoň $\frac{1}{3}$ úst. počtu poslancov, pri čom sejm nemôže o návrhu pojednávať pred uplynutím 7 dní od jeho predloženia. Jestli sejm absolútnou väčšinou celého počtu poslancov zažiadá odstúpenie vlády alebo ministra, alebo vyjadrí mu votum nedôvery, prezident republiky je povinný vládu alebo ministra odvolať, alebo — rozpustiť parlament.

Konstitučná zodpovednosť vyžaduje usnesenia sa $\frac{3}{5}$ väčšiny za prítomnosti aspoň $\frac{2}{3}$ celkového počtu poslancov. Vec prejednáva a rozhoduje Najv. súdny dvor (Trybunał stanu). Minister nemôže ujsť zodpovednosti složením svojho úradu.

Tieto ustanovenia platia aj pre zástupcu ministra.

(Z á k o n o d á r s t v o.) Žiaden zákon nesmie odporovať tejto ústave, ani rušiť jej ustanovenia (čl. 64). Právo vydávať zákony verejné a súkromné prislúcha prezidentovi republiky, sejmú a senátu (čl. 65). Právo iniciatívy v obore celoštátneho zákonodárstva má prezident, sejm a senát a samosprávne orgány v medziach právomoci i mu udelenej. Vládne návrhy nemôžu byť zamietnuté sejmom bez predchádzajúceho ich prezkúmania od sejmových výborov. Návrhy poslanecké musia byť podpísane aspoň $\frac{1}{6}$ úst. počtu poslancov a nemajú byť prejednávané na plenu až po uplynutí 2 týždňov od predloženia ich vláde (čl. 66).

Čl. 69 určuje pôsobnosť senátu pri vydávaní zákonov. Pôsobnosť táto je rozšírená. Každý návrh musí byť predložený senátu. Jestli senát návrh behom 30 dní prijme bez zmien, maršalek senátu ho predloží prezidentovi, čo schválený; jestli behom tej doby senát oznámi sejmú námietky, to behom druhých 30 dní ho vráti sejmú, s navrhovanými zmenami, alebo zamietacím usnesením. Jestli senát lehotu nedodrží alebo jestli sejm zamietnutý návrh $\frac{3}{5}$ väčšinou opäť prijme, alebo s navrhovanými zmenami zamietne, maršalek sejmú ho predloží prezidentovi, čo konštitučne schválený. Jestli sejm navrhované senátom zmeny neprijme obyčajnou väčšinou, alebo nezamietne $\frac{3}{5}$, návrh padá.

Prezident republiky behom 30 dní predložený zákon, čo konštitučne schválený svojim podpisom, kontrasignovaným min. predsedom a ministrom spravodlnosti potvrdí a dá vyhlásiť v sbierke zákonov (Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej). Prezident môže tiež zákon vrátiť sejmú so žiadosťou opätovného prezkúmania. Sejm na najbližšom zasedaní zákon prezkúma. Jestli sejm a senát vrátený zákon opet absolútnou väčšinou úst. počtu poslancov a senátorov schváli, alebo pri nedostatku tej väčšiny v senáte $\frac{2}{3}$ väčšinou úst. p. p. v sejme prijme, prezident zákon potvrdí a nariadi jeho publikáciu, alebo rozpustí sejm a senát (čl. 70).

Čl. 71. obsahuje ustanovenia o moci prezidenta vydávať v dobe rozpustenia parlamentu, tiež v dobe, keď tento nezasadá, dekrety s mocou zákona v medziach štátneho zákonodárstva.

Dekrety tie nemožú sa týkať:

a) zmeny ústavy, zákona volebného, zákona o konštitučnej zodpovednosti ministrov, spôsobe výkonu kontroly parlamentnej nad štátnymi dlhami;

b) rozšírenia alebo obmedzenia oboru zákonodárstva, priznaného voliacim orgánom teritorialnej samosprávy;

- c) zvyšenia alebo sníženia počtu nováčkov v dobe mieru;
- d) rozpočtu;
- e) meny;
- f) zavádzania nových daní a zvyšovania dávok (povinných) o viac ako 10%;
- g) zavádzania nových monopolov;
- h) pozbývania a zafažovania štátneho, nemovitého majetku;
- i) robenia pôžičiek štátnych, okrem investičných;
- k) amnestií.

Ústava môže prezidentovi prikazať moc vydávania dekretov aj v týchto oblastiach s výnimkou zmeny ústavy.

Dekrety v tomto článku uvedené môžu byť vydávané s odvoláním sa na ustanovenia ústavy v tomto článku, na návrh ministerskej rady a podpísané prezidentom, min. predsadou, ministrom spravodlnosti a vyhlásené v Deníku ústav.

Dekrety pozbývajú plátnosti, keď nebudú predložené sejmu behom 14 dni po najbližšom zasedaní.

Zákon nadobúda plátnosti dňom vyhlásenia, jestli sám nič iného nestanoví.

Následujúca hlava (VII.) obsahuje ustanovenia o rozpočte, o spôsobe jeho prejednávania, schvaľovania atď.

Hlava VIII. hovorí o finančnej kontrole. Vláda je povinná ku každoročnému predkládaniu uzavierky štátnych účtov parlamentnej kontroly (čl. 70.). Spôsob tej kontroly určí zvláštna ústava (zákon). K celoštátnej kontrole administrácie, čo sa týka financií, skúmania, uzavierky účtov štátnych, ďalej ku každoročnému navrhovaniu sejmu udelenia alebo neudelenia vláde absolutoria je sriadený: Najvyšší štátny kontrolný úrad (Najwyzsza Izba kontroli). Úrad ten zakláda sa na zásade kolegiality a súdovskej neodvislosti členov jej kolegia, odstraniteľných len cestou usnesenia sa sejmu väčšinou $\frac{3}{5}$ za prítomnosti aspoň $\frac{2}{3}$ celkového počtu poslancov. Prezes svojím postavením je rovný ministrom, je taktiež zodpovedný, ale k ministerskej rade nepatrí.

(S p r á v a a s a m o s p r á v a.) Organizácia štátnej správy bude prevedená na zásade dekoncentrácie. Popri samospráve teritoriálnej bude sriadená samospráva hospodárska pre jednotlivé odvetvia života hospodárskeho ako; komory zemeľské, obchodné, priemyselné, živnostenské, práce nájomnej a iné riešenia verejného práva.

Najvyššia Hospodárska Komora (Naczelna Izba Gospodarcza) bude representantkou záujmov hospodárskych republiky.

(S ú d n i c t v o.) Súdny konajú svoje úkoly menom republiky. Sú neodvislé. Sudcovia požívajú sudcovskej imunity. Súdny nie sú oprávnené skúmať platnosť zákonov riadne vyhlásených (čl. 93.). Čl. 95. hovorí o súdoch porotných, čl. 97. o súdníctve

administračnom, rozhodujúcom o legalite aktov administračných v oboroch administrácie vládnej ako tiež samosprávnej. Čl. 98. predvída sriadenia Najvyššieho súdu, do ktorého kompetencie budú patriť veci súdne, občianske, trestné a administračné. Čl. 99. hovorí o súdoch vojenských, čl. 100. o Najv. súde kompetenčnom (Trybunał kompetencyjny), ktorý bude rozhodovať kompetenčné spory medzi úradmi administračnými a súdnými.

Čl. 101. sa zmieňuje o sriadeni Nejvyššieho súdneho dvoru (Trybunał Stanu).

Tento súd má byť složený z prezesa menovaného prezidentom republiky a 12 členov, z ktorých 4 menuje prezident, 4 volí sejm a 4 senát. Členmi môžu byť len osoby, ktoré nie sú poslancami, senátormi, ani nie úradníkmi štátnymi, ale ktoré požívajú plne práv občianskych.

Hlava XI. obsahuje ustanovenia o právach a povinnostiach občanov. Medzi všeobecnými ustanoveniami pozoruhodný je čl. 114., hovoriaci o ochrane práva vlastnického, pri čom sa zmieňuje, že »len v prípadoch ústavou predvídaných dovoľuje sa zrušenie, alebo obmedzenie vlastníctva, či osobného či kolektívneho z ohľadu vyššieho záujmu a za náhradu«; ďalej sa hovorí, že »pôda, čo jedon z najdôležitejších činiteľov, čo sa týka jestvovania ľudu a štátu, nemôže byť predmetom neobmedzeného obratu«. — Čl. 117. hovorí o ochrane práce, ďalšie o slobode osoby, majetku, svedomia a náboženstva, národnosti atď.

Posledná hlava hovorí o revízii ústavy každých 25 rokov a o spôsoboch jej prevedenia.

*

Tým sme vyličili v krátkosti, čo obsahuje najnovší návrh polskej ústavy, ktorý je predmetom pojednávani terajšieho parlamentu.

Teraz ešte na zakončenie bude záhodno zmieniť sa o tom, aké vyhliadky k uskutočneniu má tento návrh.

Pri prvom čítaní návrhu na plenum sejmu, strany opozičné zaujaly oproti nemu stanovisko zamietacie. Ale či tej taktiky sa budú držať a naďalej ťažko veriť; lebo nútnosť zmeny ústavy a čo s tým súvisí, odstranenie »tajnej diktatúry« a zavedenie pri silnej moci výkonnej opierajúcej sa o stálu väčšinu parlamentnú s vládou harmonicky spolupracujúcu, normálnych pomerov do verejného života, uznáva celý národ i praje si toho. A s vôľou, keď už nie celého národa, tak aspoň obrovskej jeho väčšiny, musí počítať každá politická skupina. Postavenie opozície sťažuje pri tom aj to, že nestranný blok, ktorý by iste našiel spôsob doplniť svoj počet do potrebnej $\frac{2}{3}$ väčšiny, nijak nezastáva neporušiteľnosti vneseného návrhu, ba naopak hovorí, že návrh tento má byť základom k prácam ústavným a môže byť v podrobnej debate vo výboroch sejmových článok za článkom pozmenený, rozšírený, doplnený atď.

K účasti v tých prácach vyzýva všetky politické strany. Jestli teda strany opozičné, trvajúc na dosavadnom stanovisku tých prác sa nezučastnia a nevyjadria sa o návrhu konkrétne, t. j. nepredložia svoj protinávrh, verejná mienka bude mať za to, že ony svojim stanoviskom nehája záujmy národa, ako hlásia práva parlamentu, ale svoje vlastné záujmy stranické. Pád návrhu lahkomyšlnosťou opozície zavinený resp. neuskutočnenie zmeny ústavy malo by pre opozičné strany citelné následky. A tých si opozícia iste nepraje. Berúc toto do úvahy môžeme dúfať, že trebárs po prekonaní mnohých prekážok cestou obojstranných ústupkov, poľský parlament složí úspešne zkúšku svojej politickej vyspelosti a schopnosti k prospechu národa a štátu. K výsledku prác poľského parlamentu sú upjaté zraky nie len domáceho obyvateľstva, ale aj celého zahraničia a najbližších susedov zvlášť. A čo vodítko určujúce smer ústavných prác pripomenieme poľským štátnikom slova nedávno zomrelého veľkého právnika a politika prof. W. L. Jaworského, jedného z návrhov poľskej ústavy:

»Čakajme na dobu, v ktorej sa naši zákonodárci budú čudovať, keď objavia, že konštitúcia je každorazovým rozriešením problému uvedenia v harmoniu slobody s právom. Len, aby tomu porozumeli, že sa tu jedná o harmoniu a že beda štátu, ktorý právo zabíja pre slobodu a slobodu pre právo.«

Literatura: Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 17. marca 1921 r. — Prof. W. Makowski: »Polská ústava z roku 1921 a její reforma r. 1926.« (Současné Polsko.) — »Ustava — konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej.« Wniosek posłów z Klubu Bezpartyjnego współpracy z Rzadem w sprawie zmiany Konstytucji. Warszawa, Sejm R. P., 6. II. 1931.

Některé zvláštnosti sovětského civilního soudního řádu.

Dr. František Š t a j g r (Bratislava).

Základním rysem sovětského státu, jenž jej staví v protivu západoevropských a amerických demokracií, je jeho vysloveně třídní povaha. Tato je všude, jak známo, zdůrazňována a právně je vyjádřena a zabezpečena hlavně v čl. 1., 2., 4., 5., 6., 7., 8. a 14. konstituce sovětského státu. Čl. 2. přímo prohlašuje, že ruská republika »je socialistickým státem dělníků a sedláků«, a proto se v čl. 14. stanoví, že republika »dávajíc se věsti zájmy pracujících« »zbavuje jednotlivé osoby a jednotlivé skupiny (t. j. třídy obyvateľstva) práv, jichž používají na úkor zájmů socialistické revoluce.« Vše, co se v Rusku děje, má sloužiti třídním zájmům a poněvadž se stát opírá o tyto třídní zájmy, má to současně sloužiti jeho zájmům. Soudnictví